

Būtiski pārkāpumi nav konstatēti

Dzīvot zaļi — tā ir mode vai nepieciešamība? Vai zaļi domājošas aktivitātes spēs izglābt vidi un būs pa spēkam maciņam? Kā klimata pārmaiņas ietekmē mūsu ikdienu un dzīvi? Ir daudz neatbilstētu jautājumu, bet, pirms sākam tos risināt, atcerēsimies, ka vispirms jāsāk ar sevi. Tieši mūsu pašu rokās ir dabas un vides nākotne, mēs esam noteicēji par to, kādā pasaulē dzīvosim. Tām piekrit arī Valsts vides dienesta Madonas sektora piesārņojuma kontroles daļas vadītāja INESE SEDLENIECE. Viņa dara svarīgu un ļoti vajadzīgu darbu — rūpējas par tīru vidi mums apkārtnē.

— Tagad mēs esam Vidzemes reģionālā vides pārvaldes un kontrolējam lielu reģionu — gandrīz vienu trešdaļu no visas Latvijas. Manos pienākumos ietilpst piesārņojuma kontrole visos uzņēmumos, kuriem ir A un B atļaujas un C kategorijas apliecinājumi. Tie ir visi ražojošie uzņēmumi — kokzāģētavas, piena un maizes ražotnes, degvielas uzpildes stacijas. Mums jāveic kontrole un uzraudzība visos uzņēmumos, kuros notiek ražošanas process, — ar Valsts vides dienesta piesārņojuma kontroles daļas pienākumiem iepazīstina tās vadītāja Inese Sedleniece.

Pārvaldes pārziņā ietilpst Madonas novads, Valmieras reģionālās vides pārvaldes teritorijas. Paskatoties kartē, redzams, ka teritorija, kas jākontrolē, ir gana plaša.

— Kontrolējam arī atkritumu apsaimniekošanu un sekojam līdzi tam, kā uzņēmumi un arī privātās personas rūpējas vai nerūpējas par vidi. Diapazons, kas saistās ar piesārņojuma kontroli, ir ļoti plašs, un tam ir dažādas sfēras. Akmeņtājam tieši vides piesārņojumu. Mums palīdz divi inspektori, kuri noteiktajās teritorijās veic kontroli un uzraudzību. Noteiktos periodos dodamies uz apsekojamajām teritorijām un raugāmies, kādā tajās ir situācija — vai saņemtas sūdzības, vai arī tā ir ierasta plānveida pārbaude. Atkarībā no izdarītā pārkāpuma piemērojam sankcijas. Tās ir dažādas, atkarībā no tā, vai piesārņojums nodarīts neapzināti vai tā ir sistemātiska darbība. Tālāk attiecīgi tiek ierosināta lieta, — skaidro Inese Sedleniece.

Lielākoties savā darba iekienā piesārņojuma kontroles daļas darbiniekiem jāsaprot ar atkritumu izmešanu un atstāšanu vietās, kas tam nav paredzētas, tāpat konstatēta azbesta atkritumu uzkrāšana, nevis

Inese Sedleniece ir cieši pārliecināta, ka mīlestība pret dabu cilvēkē neizveidojas vienas dienas laikā — tā ikdienā jāieaudzina jau kopš mazotnes.

AGRA VECKALNIŅA foto

Ja katrs kaut mazliet pacentīsies un aizdomāsies par nepieciešamību pēc tīras vides, mēs sasniegsim vēlamo rezultātu. Ne visos cilvēkos mājō šī apziņa, un tā ir problēma.

nodošana poligonam. Ir gadījumi, kad apzinīgi cilvēki ziņo par pārkāpumu, bet ir arī reizes, kad vainīgo nezaidomas noskaidrot.

Par vides piesārņojumu Valsts vides dienestam cilvēki aicināti ziņot, izmantojot arī mobilo aplikāciju (par to plašāku informāciju iespējams iegūt Valsts vides dienesta mājaslapā), bet Inese Sedleniece uzsver, ka bieži vien, labu gribot, laudis ziņo Valsts vides dienestam arī par tādiem pārkāpumiem, kurus būtu iespējams atrisināt pašvaldības līmenī. Valsts vides dienestu neiesaistot. Cilvēkiem jāmeģina saprast, cik nopietna ir problēma un kādā veidā to ir iespējams atrisināt.

— Mums ziņo par dažādiem pārkāpumiem, piemēru ir daudz. Daži

dienestu nāk arī skolēni, pārvaldes darbinieki izglīto viņus un pastāsta par aktuālo, kas saistās ar vides aizsardzību. Tiek rīkoti arī semināri lauksaimniekiem, bet šobrīd vīrus dēļ tie nenotiek. Sev interesējošo informāciju iespējams atrast arī Valsts vides dienesta mājaslapā un nepieciešamības gadījumā var sazināties ar pārvaldes darbiniekiem.

— Ja katrs kaut mazliet pacentīsies un aizdomāsies par nepieciešamību pēc tīras vides, mēs sasniegsim vēlamo rezultātu. Ne visos cilvēkos mājō šī apziņa, un tā ir problēma. Otrs kavēklis — finanšu resursi, kuros ietverta atkritumu apsaimniekošana un daudz kas cits. Daudz kas mūsdienās ir ļoti dārgs, un šīs ekonomiskais faktors bieži vien kavē attīstības procesu. Uz jautājumu, kas kavē vai apgrūtina Valsts vides dienesta piesārņojuma kontroles daļas darbinieku veicamos pienākumus, Inese Sedleniece atbild, ka tas ir darbinieku salīdzinoši mazais skaits.

— Inspektoru mums ir tik, cik ir, bet apsekojamās teritorijas ir gana plašas. Kā jau minēju, piesārņojuma kontroles daļa apseko lielu reģionu, mums jāuzmanā dažādi uzņēmumi, arī kāpu josta. Dažos gadījumos nepespēj tik ātri reaģēt uz kādu izsaukumu vai iesniegto sūdzību, bet cenšamies strādāt operatīvi un nepalēst garām svarīgo. Mums ir savstarpēji jāsamērojas, lai būtu lietas kursā par notiekošo un spētu rast atbilstošus risinājumus ikvienai situācijai. Daļas vadītāji plāno, vada un organizē daļas operatīvo darbu, nodrošina tai noteikto uzdevumu savlaicīgu un kvalitatīvu izpildi, sagatavo daļas darba plānus, kontrolē to izpildi un sniedz atskaites. Uzdevumu izpildē darbojas arī citām valstīs iestādēm un pašvaldībām. Nodrošina savlaicīgu un patiesu datu ievadīšanu Valsts vides dienesta informācijas sistēmā.

Istenībā jau no mazotnes ar bērniem ir jārunā par vides problēmām un jāmeģina viņiem skaidrēt dabu, tāpat izglīt viņus arī skolās. Nevar kļūt par zaļi domājošu cilvēku vienā dienā, tas ir jāieaudzina. Kopumā es uz Madonas novada iedzīvotājiem raugos pozitīvi. Kad Madonā iebrauc cilvēki, kuri te nav bijuši ilgāku laiku, izskan pozitīvas atsaucsmes — pilnēta ir sākota, zāla un tīra, lai arī nelieļa. Es, katru rītu ejot uz darbu, priecājos, ka staigāju pa tīrām ielām. Protams, atsevišķās vietās ir atsevišķas problēmas, bet Madona ir gana zāla, un man par to ir prieks, — gandarīta ir Inese Sedleniece.

Viņa atklāj, ka ļoti aktuāls jautājums pēdējā laikā ir atkritumu šķirošana un izlietojo iepakojumu apsaimniekošana. Esot virkne dažādu aktivitāšu, kas sekmēto zaļākas vides attīstību. Ciemos uz Valsts vides

Lai panāktu rezultātu, ir jāiesaistās visiem

Vides aizsardzība un tās uzturēšana kārtībā, kā arī Latvijai raksturīgā klimata saglabāšana pēdējo gadu laikā ir kļuvusi īpaši svarīga. Diemžēl daudzus cilvēkus nesatrauc fakts, ka globālā sasīlšana un vērienīgās klimata pārmaiņas, kas notiek ļoti strauji, jau dabas ritmu un līdz ar to ietekmē arī mūs pašus. ŠIA „Zaļā josta” ir Latvijas uzņēmums, kas rūpējas par tīru Latviju un vidi, kā arī atbildīgu uzņēmējdarbību tajā. Uzņēmuma marketinga vadītāja LAIMA KUBLIŅA aicina ikvienu būt atbildīgam un zaļi domājošam, lai ar šķietami mazu darbu panāktu lielas lietas.

— Uzņēmums „Zaļā josta” darbojas ne tikai ar atkritumu pārstrādi, lai nederīgie iepakojumi pārtaptu jau nesus produktos, un šo atkritumu utilizēšanu, bet arī veicina sabiedrības izglītošanu par vides jautājumiem. Lai sasniegtu šos mērķus, mums palīdz sadarbības partneri. Protams, ir jāgrib iesaistīties arī pašiem cilvēkiem, lai būtu iespējams panākt rezultātu. Eiropas Savienība mums ir uzlikusi pietiekami augstu līmeni par to, cik daudz otreizējo iezivielu ir jāsavāc un jāpārstrādā atkārtoti, un, lai mēs varētu šīs prasības veiksmīgi īstenot, ir svarīgi, lai iesaistās visas puses, — ar uzņēmumu ŠIA „Zaļā josta” iepazīstina uzņēmuma marketinga vadītāja Laima Kubliņa.

Viņa uzsver, ka ikviens Latvijai iedzīvotājiem jāiemana un arī uzņēmuma mērķis ir atbildīga atkritumu šķirošana un maksimāla resursu taupība. Iedzīvotāju izglītošanas nolūkos tiek organizētas dažādas informatīvās kampaņas par atkritumu šķirošanu, gan to, kā radīt pēc

Tik oriģinālas un daudzveidīgas somas iespējams iegūt, izmantojot nevajadzīgas lietas un auduma atgriezumus. Šajā foto redzamas dažas no bērnu idejām, ar ko var aizstāt plastmasas iepakojuma maisus projekta „Es sāku ar sevi — tīrai Latvijai” ietvaros. GATA ORLICKA foto

iespējas mazāk atkritumu.

— Lai neveicinātu nelabvēlīgas klimata pārmaiņas, kas pēc tam radīs negatīvas sekas, izglītojam cilvēkus par plastmasas iepakojumu lietošanu un iespējām samazināt to patēriņu. Jau tagad ir pieejamas dažādas alternatīvas, piemēram, bioplastmasa, ko arī aicināms lietot, lai radītais atkritumu daudzums būtu pēc iespējas draudzīgāks videi.

Būtiska tēma, kam daudzi nav pievērsuši uzmanību un par ko mēs šogad sevišķi aktīvi cenšamies runāt, ir cigarešu izsmēķa mešana zemē, nevis atkritumu konteineros, kur tiem vietu. Cigarešu izsmēķi nekur nepazūd, gluži pretēji, ar laiku tie pārtop par mikroplastmasu, kas arī ļoti kaitē dzīvībai un neradītu jaunū, kā arī glābtu klimatu un sek-

acīm pazūd, dabā nepazūd” esam uzsākuši diezgan veiksmīgi un sākam pievērst sabiedrības uzmanību tam, kā izsmēķi nekādā gadījumā nav paredzēti mešanai zemē. Šo kampaņu sākam pirms Jāņiem, izvietojot pilnēta informatīvus plakātus, kā arī aktīvi komunicējot Facebook. Redzam, ka cilvēkiem šī tēma ir interesanta un varētu kļūt videi draudzīgāks, kā

Uzņēmums ŠIA „Zaļā josta” sadarbojas arī ar vairākām Latvijai izglītības iestādēm, rīkojot konkursus un akcijas. Šo akciju laikā skolēni, iesaistot gan savu ģimeni, gan skolu kopumā, piedalās otreizējo iezivielu vākšanā, vācot makulatūru vai baterijas.

Jautāti par to, kādas zaļi domājošas aktivitātes palīdzētu mazināt vides radīto kaitējumu un neradītu jaunū, kā arī glābtu klimatu un sek-

konteinerā. Būtiski ir iedzīvotājiem uzsvērt, ka nav viena vājā posma vai vienas vainīgās puses, kas ir atbildīga par pašreizējās situācijas radītājam sekām.

— Ir ļoti svarīgi, ka dabas resursu saglabāšanas un vides piesārņojuma mazināšanas nolūkos visiem ir savstarpēji jāsadarbojas un jārada mīļdarbība. Ir jāstrādā roku rokā, citam citu atbalstot, lai šīs pārmaiņas veiktu. Ņemot vērā, ka Eiropas Savienība izvirza lielas prasības vides jomā, kas būs jāizpilda, ir jādomā, kā samazināt radio atkritumu daudzumu, kā tos pārstrādāt un iznīcināt. Loģiski, ka viens šīs sistēmas posms nespēj tikt ar problēmu galā, ja neiesaistās visi pārējie posmi. Līdz ar to ir ļoti svarīgi, ka uzņēmējir ir ziņoši un izprot, kā viņu produkta iepakojumus varētu kļūt videi draudzīgāks, kā būtu iespējams pāriet uz ilgtspējīgākam un modernākām metodēm, kā padarīt produktu iepakojumus pārstrādājamus otreiz. Šajā posmā ir jāpieslēdzas arī sabiedrībai, jo tā šos iepakojumus izmanto. Piemēram, cilvēkiem ir jāzina, ka produkta iepakojums, ja tas ir pārtikas produkts, pirms izmešanas jāatbrīvo no ēdiena vai dzēriena atliekām un pēc tam jānogādā tam paredzētajā atkritumu

konteinerā. Būtiski ir iedzīvotājiem uzsvērt, ka nav viena vājā posma vai vienas vainīgās puses, kas ir atbildīga par pašreizējās situācijas radītājam sekām.

— Ir ļoti svarīgi, ka dabas resursu saglabāšanas un vides piesārņojuma mazināšanas nolūkos visiem ir savstarpēji jāsadarbojas un jārada mīļdarbība. Ir jāstrādā roku rokā, citam citu atbalstot, lai šīs pārmaiņas veiktu. Ņemot vērā, ka Eiropas Savienība izvirza lielas prasības vides jomā, kas būs jāizpilda, ir jādomā, kā samazināt radio atkritumu daudzumu, kā tos pārstrādāt un iznīcināt. Loģiski, ka viens šīs sistēmas posms nespēj tikt ar problēmu galā, ja neiesaistās visi pārējie posmi. Līdz ar to ir ļoti svarīgi, ka uzņēmējir ir ziņoši un izprot, kā viņu produkta iepakojumus varētu kļūt videi draudzīgāks, kā būtu iespējams pāriet uz ilgtspējīgākam un modernākām metodēm, kā padarīt produktu iepakojumus pārstrādājamus otreiz. Šajā posmā ir jāpieslēdzas arī sabiedrībai, jo tā šos iepakojumus izmanto. Piemēram, cilvēkiem ir jāzina, ka produkta iepakojums, ja tas ir pārtikas produkts, pirms izmešanas jāatbrīvo no ēdiena vai dzēriena atliekām un pēc tam jānogādā tam paredzētajā atkritumu

konteinerā. Būtiski ir iedzīvotājiem uzsvērt, ka nav viena vājā posma vai vienas vainīgās puses, kas ir atbildīga par pašreizējās situācijas radītājam sekām.

konteinerā. Būtiski ir iedzīvotājiem uzsvērt, ka nav viena vājā posma vai vienas vainīgās puses, kas ir atbildīga par pašreizējās situācijas radītājam sekām.

Atgūt agrāko klimatu diez vai būs iespējams

Vairākānu novada zemnieku saimniecībā „Kīrši” dzīvo bioloģiskais lauksaimnieks PĒTERIS ZALUŽINSKIS, kas ar laukiem jau sen ir uz „tu”. Viņam ir liels platības dažādu augu kultūru, audzēti tiek arī lopi. Pēterim kā bioloģiskajam lauksaimniekam ir ļoti svarīgi strādāt atbildīgi kā pret sevi, tā dabu, nedarot tai pāri un nepiesārņojot apkārtnē vidi.

Lauksaimniecības jomā darbojos kopš Latvijas neatkarības atjaunošanas, bioloģiskā lauksaimniecība parādījās vēlāk. Apsaimniekoju vairākus nekā 300 ha zemes un audzēju arī gaļas lopus. Pavisam man ir 130 govīs. Ar lopkopību nodarbojos kopš pašiem saimniecības darbiniekiem, Pēteris atbild, ka attīstību bremzēs valdības vienaldzība pret bioloģisko saimniecību un nepietiekamas atbalsts.

— Viena no problēmām ir šāda. Kad parasti zemnieki nodod graudus? Augustā. Veidojot projektus, neder augusta pavadzīme, ir vajadzīga septembra. Kā to izdarīt, ja nav savas kaltes? Tas nav iespējams. Es šobrīd strādāju pie personīgās esības būvēšanas, bet darbību apturēja vīruss, vienu laiku nevarēju atrast strādniekus. Latvijā jau tā ir — valdība visu izdara tā, lai bioloģiskajiem

Pēteris Zalužinskis uzskata, ka atgūt agrāko situāciju dabā vairs nav iespējams. Tagad svarīgi ir sekot līdzi tam, kā vidi neizlaist vēl lielākā postā.

AGRA VECKALNIŅA foto

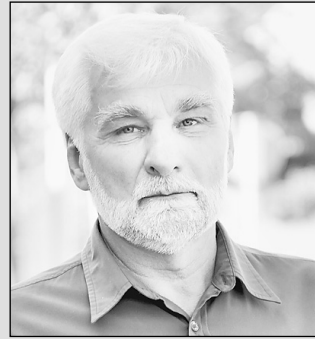
saimniekiem ar projektiem nevotos. Es pats esmu rakstījis vairākus projektus, apstiprināts ir tikai viens. Tas, ka valdība neatbalsta bioloģiskās saimniecības, ir viens no lielākajiem izaicinājumiem jeb grūtībām darba iekienā, — atzīst Pēteris Zalužinskis.

Uz jautājumu, kā pats cenšas zaļi saimniekot, „Kīršu” īpašnieks atskata: „Ko tur daudz? Kaitīgās vielas uz laukiem neatstāj un minerālmēslnes nekaisi, tad viss arī būs zaļi”. — Otra lielākā problēma ir tā, ka Latvijā neko bioloģisku nevajag, visa

tīrā produkcija tiek eksportēta uz ārzemēm. Tā bioloģiskā produkcija, kas mūsu veikalos ir nopērkama, maksā daudz dārgāk nekā parastā, lai gan cenu starpība jābūt vien dažiem centiem. Bioloģisko produkciju tieši vajag atstāt Latvijā, nevis vest prom, es uzskatu, ka tas ir nepareizi — atbalstīt konvencionālo zemniecību. Te viss notiek otrādi, — nosaka Pēteris Zalužinskis.

Viņš uzsver, ka neētiskus graudus arī nevienam nevēlas ņemt un tas esot tikai saprotami, tāpēc pašam sava

VEDOKLIS | „Kultūra un izpratne ļaudīs pieaug”

DĀVJA VECKALNIŅA foto

ietekmē dabu un rada negatīvas pārmaiņas klimatā. Mežzinis VILNIS ZOSĀRS izsaka viedokli par pašreizējo situāciju.

— Jāsaka tā — likumdošana mainās lielā ātrumā, un mēs paši arī visu darām ātri, procesi ir tajā, ka mežs aug lēni. Tiek darīts viss, lai šo problēmu patrinātu, lai mežs augtu ātrāk. Daudz dzirdam par stādauudzētāvām, daudzas no tām

Mežs ir neaizstājama ekosistēmas sastāvdaļa. Mēs nevarētu iedomāties savu dzīvi bez eglēm, priedēm un lapu kokiem. Mežs sniedz mums gan dažādas veltes, gan mieru un līdzsvaru, tas ir planētas pļaušas, kas attīra gaisu un izfiltrē no tā kaitīgās vielas. Nesaudzīga izturēšanās pret mežu, tā piesārņošana un citas sodāmas rīcības būtiski ietekmē dabu un rada negatīvas pārmaiņas klimatā.

Ir „Latvijas valsts mežu” pārziņā. Diemžēl jāatzīst, ka mūsdienās daudzviet pastāv stādu monopolis, jo priekšējais sektors nav spējis konkurēt ar citām pusēm. Jēbkuram ekspertam ir jāņem vērā likumdošana un Ministru kabineta izstrādātie noteikumi, arī tie mainās. Mūsdienās ar ekspertiem ir tā — kura ratos sēdi, tā dziesmu dziedī. Visiem ekspertiem maksā algu, viņi pārstāv noteiktas intereses, un nereti daudzi fakti tiek sagrozīti, — pauz Vilnis Zosārs.

Viņš saka, ka katrai medālai ir divas puses un ir vairāki faktori, kas ietekmē mežu stāvokli un līdz ar to arī klimatu kopumā.

— Protams, savā attīstībā mēs nevaram stāvēt uz vietas, bet, ja paraugāmies nesenā pagātnē, tad secināms, ka deviņdesmitajos gados tādu šķeldas katlu nebija. Tagad lielākā daļa Madonas novada pagastu savas daudzdzīvokļu mājas apkurina ar šķeldu. Ir mainījusies koku sugas lietderība, šobrīd pilādzis tiek uzskatīts par gana vērtīgu koku, lai gan agrāk tas tā ne tuvu nebija. Notiek pārēja no mistraudzēm un tīraudzēm. Grūti pateikt, kas ir pareizāk, jo visam ir gan savi plūsi, gan minūsi. Pieņemot aplamus lēmumus, bieži vien kāpjām grāvjos, jāskatās, kā situācija attīstās. Loti izmaiņusies ir arī sanitārie noteikumi, maz tiek runāts par mežu

izbraukāšanu, kas atstāj savu ietekmi, — teic Vilnis Zosārs.

Mežzinis uzsver, ka situācija nav tik katastrofāla, kā mēs bieži vien domājam. Cilvēki ir pietiekami zaļi domājoši un nerada dabai milzīgu postu.

— Negribētu sacīt, ka mūsu daba un klimats ir katastrofālā stāvoklī. Mūsu daba ir visas sabiedrības domāšana, tie, kas stāda kokus, tos nekad nelauzīs. Bieži var just, ka aiz tā sauktās zaļās domāšanas slēpjas daudz kas tāds, kas nav nemaz tik labs. Jāprasa — ko tad mēs īsti domājam ar vārdu „zaļš”? Daži svarīgi aspekti zaļās domāšanas ietvaros vispār netiek ņemti vērā vai ir aizmirsti. Individīvi par mežiem ir jāizglīto plašā izpratnē, gluži tāpat kā par ekoloģisko pārtiku. Lielā daļa cilvēku saprot, ka daba ir jāaudzē, tajā skaitā arī meži. Kultūra un izpratne ļaudīs pieaug un attīstās. Agrāk bija vairāki tādū personu, kas atļāvas savus atkritumu maisus aizvest uz mežu un izmest tos tur. Gribētos tāds cilvēkus satikt klātienē un pajautāt, kāpēc viņi tā rīkojas. Daudzi nemaz nespēj uz to atbildēt. Vai viņi tāpat uzvedas arī savās mājās? Kopumā Latvijā dzīvo zaļi domājoši cilvēki un situācija nav tik slihta. Daudziem ir izdevīgi pasniegt šo situāciju kā katastrofālu, lai gan patiesībā ir citādāk, — piebilst Vilnis Zosārs.

ZANE BIKOVSKA

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

Par projekta „Aktuāli par aktuālo novados” saturu atbild ŠIA „Laikraksts STARS”

Atvērumu sagatavoja ZANE BIKOVSKA